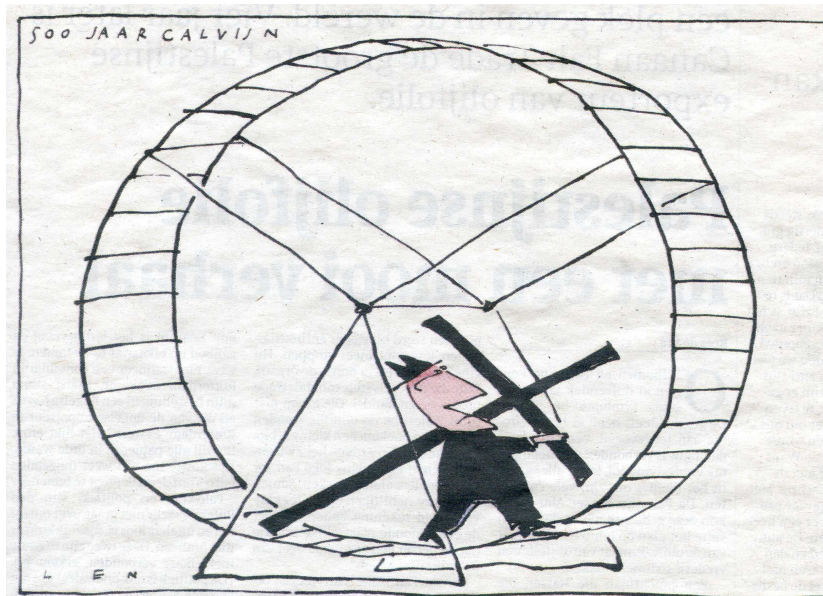

Bij Open Deur nummer 3, maart 2009

In gesprek over: Land van calvinisten

Tekening Len Munnik, dagblad Trouw van dinsdag 13 januari 2009

Het kan bijna niemand zijn ontgaan: het is 500 jaar geleden dat Calvijn werd geboren. De Protestantse Kerk in Nederland begon het jaar gelijk goed met de opening van de voorstelling 'Calvijn op bezoek' in de Thomaskerk, de enige kerk mét een theater, in Amsterdam. Je kunt ook wandelen met Calvijn, en tussen Pasen en Pinksteren is er in vijf grote steden in ons land de gelegenheid om te zingen met Calvijn.* Ook dagblad *Trouw* geeft volop aandacht aan het Calvijnjaar. En je kunt geen kerkelijk week- of maandblad open slaan of je komt Calvijn tegen. Er is zelfs een glossy verschenen!

Bovengenoemde aandacht voor Calvijn (en het calvinisme) vindt opvallend genoeg (ook) plaats in kringen die doorgaans niet zoveel met Calvijn te maken willen hebben. Want calvinisme – en daarmee Calvijn – staat voor orthodox en zwaar: star, somber en saai. De recente publicaties willen dit eenzijdige beeld van Calvijn bijstellen. Zo ook dit prachtige nummer van *Open Deur*. U kunt dit nummer 'gewoon' lezen en het gesprek spontaan op laten komen. De inhoud geeft meer dan genoeg gespreksstof. Maar u kunt het gesprek ook met elkaar aangaan aan de hand van onderstaande gespreksvragen.

- *Welk beeld heeft u eigenlijk van Calvijn? En als u al onlangs het nodige gelezen hebt: kunt u nog terughalen wat uw beeld was van Calvijn?*
- *Regelmatig schrijft men dat Calvijn onderscheiden moet worden van de zogenaamde 'calvinisten'. Herkent u dat verschil?*
- *De auteurs Jan Wolkers en Maarten 't Hart beschrijven hun ouderlijk huis als een milieu van bekrompenheid en somberheid. Volgens het openingsartikel van Mirjam van Veen is dat echter niet typisch calvinistisch, maar typisch Nederlands jaren vijftig. Hoe ziet u dat? Kunt u uit eigen ervaring iets vertellen over de jaren vijftig? Werd de sfeer in die tijd sterk beïnvloed door de kerk? En is dit te karakteriseren als 'calvinistisch'? Of anders?*

- *De Bijbel is heel belangrijk voor Calvinijn en het calvinisme. Leg de Bijbel in een lege ruimte neer. Op de grond of op een speciale plek (tafeltje, standaard). Hoe verhoudt u zich tot de Bijbel? Bepaal uw positie ten opzichte van de Bijbel door ergens te gaan staan. Dichtbij als u veel hebt met dit boek, verder weg als u meer afstand tot dit boek ervaart. Bevraag elkaar op ieders ingenomen positie, of laat de gespreksleider een ieder bevragen. Vraag dóór met de nodige zorgvuldigheid en wees u bewust dat met deze werkvorm het (geloofs)verhaal van de deelnemers zeer intensief naar voren kan komen.*
- *Bekijk het schilderij op pag. 3 in het Open Deurnummer. Wat zegt de vrouw die binnenkomt? En hoe zouden Calvinijn, de paus en Luther (dus ieder apart) daarop reageren? Welke rol is volgens u weggelegd voor de wederdoper? Ziet u een groot verschil tussen de 16e eeuw (op het schilderij) en de tijd waarin we nu leven?*
- *Kees Posthumus schetst een beeld van de mens Calvinijn. Wat spreekt u aan? En wat minder? Als u de gelegenheid heeft: bezoek een voorstelling van 'Calvinijn op bezoek' en bespreek het met anderen.*
- *Bespreek de volgende stellingen van Calvinijn:*
 - *De mens is een fabriek van afgodsbeelden.*
 - *Het staat vast dat een mens nooit tot een zuivere kennis van zichzelf geraakt tenzij hij eerst Gods aangezicht geschouwd heeft, en van die blik afdaalt tot het beschouwen van zichzelf.*
- *Voer aan de hand van de persoonlijke uitslag van de Calvinijntest – in groepsverband – een gesprek over 'wie jij bent'. Neem voldoende tijd voor een ieder en geef de gelegenheid om (open) vragen te stellen.*
- *Filosoof Govert Buis formuleert op pag. 8 de kern van het calvinisme als volgt:*

'Het hart van het calvinisme ligt dus niet in het leven vanuit prestaties, maar ligt in het besef dat het meest wezenlijke in ons bestaan ons geschonken wordt, ja al geschonken is. Men wordt in één klap ontslagen van de drang om alles in het leven te willen maken, te beheersen, te controleren.'

Hoe actueel is deze uitspraak in onze huidige samenleving/cultuur? Praat hierover met elkaar door aan de hand van een krantenartikel als 'Het dictaat van de zelfverbetering' van Frits de Lange in Trouw (Letter & Geest, 7 februari 2009; blz. 70-73): '... ziek worden we vooral van de competitie met onszelf.'

Hebt u de indruk dat Calvinijn dit zelf ook heeft voorgeleefd? En zijn navolgers, de calvinisten?

- *Bespreek de preek van Bert Berkhof, pag. 10-11. In de eerste ronde: wat is de kern, de boodschap van zijn verhaal? In de tweede ronde: wat vinden wij daarvan?*
- *Geef uw reactie op het beeld en de tekst op pag. 16.*
- *Cartoons zijn voor meerdere uitleg vatbaar. Daarom is het ook een mooie werkvorm om met elkaar in gesprek te komen. Wat ziet u in de cartoon op de voorkant? En als afsluiting: 500 jaar Calvinijn, welke betekenis heeft deze cartoon voor u?*

* Kijk voor de voorstelling, het wandelen en het zingen op www.pkn.nl/calvinijnjaar

Deze leidraad werd geschreven door Floor Barnhoorn werkzaam als gemeenteadviseur voor de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland in regio Zuidoost.

Contactpersoon voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad is mw. Jos Postma, telefoon (030) 880 1468, e-mail: j.postma@pkn.nl.

Voor een abonnement op *Open Deur* neemt u contact op met Boekencentrum Uitgevers, tel. (079) 362 86 28, www.open-deur.nl